

UN EXTRACTE DE REGISTRE PARROQUIAL DE PRATS-DE-MOLLÓ SEGLE XVII.

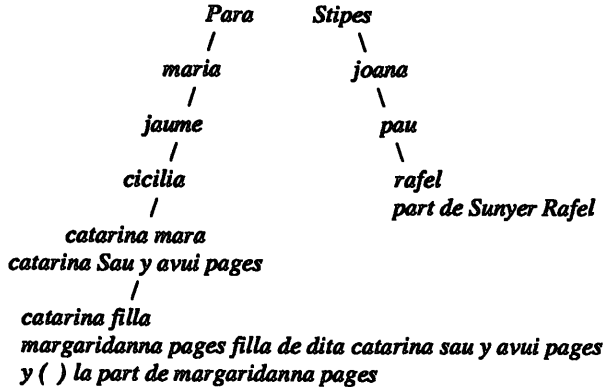
AVE † MARIA
1674

Ramon SALA
Universitat de Perpinyà

Als vint y tres del mes de janer del any mil sis cents setanta y quatra jo Galderich Santeu pre y domer de la iglesia parrochial de las verges y martirs Sancta justa y Rufina en la capella de la pietat he esposat a Rafel Sunyer fill legitim y natural de Joan Sunyer y de Joana muller sua de una part y a margaridanna Pages donzella filla de Barnat Pages y de Catarina conjuges de la parrochia de Sta Cicilia de mollo de part altra foren testimonis Hieronim homs, Antoni Sant Germa y Pere fabra traginers y lo mateix die los digui la missa de nuptias en presencia dels mateixos testimonis. lo sr Rector de mollo no volia esposar a dits Rafel Sunyer y a dita margaridanna Pages perque li avian dit eran parents y enviaran las parts a Roma, per la dispensa in quarto gradi (?) y sent arribada la dispensa y avent pagada las parts, lo ( ) de aquella y avent ja complerta le penitencia i lo Rafel Sunyer ab tot nols volgue esposar lo rector de mollo, que ales horas estaban en sa parrochia - Vingueran sen habitar en esta parrochia de Prats los dits controhents y abitant tots junts ab una mateixa casa de tal modo de viure nos vingue a nosaltres curats a nostros oydos y volgueram posar lo remei ne ssari que era separarlos y donaram a uy al sr Rector de Mollo nos informas com aqueixos tals eran parents y a les horas lo dit Rector de mollo nos envia lo home li avia dit que eran parents y lo Sr Rr Joan Roig sacrista, lo Rent miquel de badia pre y beneficiat y jo Galderich Santeu pre y domer anaram a la Creu del padro pera parlar a dit home ques diu Barnat jaume y preguntant que avia hoyt a dir a una dona de la parrochia de mollo que una mitja germana de la bessavia de la mare de Catarina Sau y avuy pages avia casat a la casa dels passats de Rafel Sunyer alias Rosinyol y que axis era lo que ell y sabia y lo que avia hoyt a dir a aquella dona de mollo y que

axi mateix ho avia dit a nal Sr Rector de mollo . hoynt esta informasio lo Sr Rr Joan Roig y jo feram lo obra ques de la manera seguent encara que no seran los mateixos noms.

Y ans atots no eran parents se envia a cercar la licencia de nostra ( ) y se faran la publicacions acostumadas y no avent hi trobat altra impediment se prosehi en dit matrimoni dit die de ( ) y any segons aquella retgla de dret que diu gradus remetior ( ) ad si ( ) .

Comunicació

El text del cartell del col.loqui és un extracte de registre parroquial : es tracta d'una acta de matrimoni celebrat a Prats de Molló el 23 de gener del 1674 entre Rafel Sunyer i Margaridanna Pagès.

Ben entès l'extracte fou redactat en català. La nostra llengua materna resta a Catalunya Nord la llengua dels registres parroquials fins al 1737-1750 malgrat l'edict del 1700 que bandejava el català dels actes públics.

Aqueixa acta de casament ens va ser tramesa per un genealogista, hortolà jubilat, el senyor Rajaut. La mesa del col.loqui li agraeix la seva gentilesa.

Hem escollit aquest document perquè hi veiem una mena de símbol. D'una banda la simbolització de l'onomàstica ja que la genealogia figura a peu de pàgina. D'altra banda, un símbol molt fort per la nostra llengua *pròpia i natural* com ho deia el catedràtic rossellonès Miquel Llot el 1591, la llengua dels avis que assumeix el nostre món, la nostra manera d'ésser i que ens agermana als països catalans gairebé tots representats en aquest col.loqui.

Com a historiador i vice-president del congrés voldria repetir una cosa banal però fonamental. L'estudi dels noms de persones ens porta a la descoberta de l'ésser humà. L'antroponímia ens ajuda a retrobar els nostres avantpassats, llur vida pública però també a vegades llur vida amagada, privada. El document ho mostra.

A peu de pàgina el rector de Prats de Molló ha intentat establir la genealogia dels esposos. Vegeu l'esquema. *La part de Margarida Pages filla de Catarina Sau y avui Pages* com ho porta el document. *Part de Sunyer Rafel*.

Un prebere genealogista ? per què ? El document ho indica : *lo senyor rector de Molló (parroquia veïna) no volia esposar a dit Rafel Sunyer y a dita Margaridanna perquè li avian dit eran parents. L'impediment provoca un canvi de domicili. Els promesos marxen de Molló per anar viure a Prats en concubinatge. El document ho relata : Vingueran sen habitar en esta parrochia de Prats los dits controhents y habitant tots junts ab una mateixa casa de tal modo de viure nos vingue a nosaltras curats a nostros oydos.*

Així començà l'inici de l'enquesta del rector de Prats vers el rector de Molló el qual li assenyalà el delator : *Barnat jaume .... anaren a la creu del padro pera parlar a dit home. Amb la creu del padro trobem també la toponímia.*

Continuem llegint el document. *Nos digue (Barnat jaume) ... que avia hoyt a dir a una dona de la parrochia de mollo que una mitja germana de la bessavia de la mara de catarina Sau y avuy pages avia casat a la casa dels passats de Rafel Sunyer alias Rosinyol.* Així doncs una rebesàvia, mitja germana d'una àvia si tenim en compte el llinatge del marit Rafel Sunyer es troba ésser la causa de l'impediment.

El rector de Prats de Molló més liberal que el de Molló acaba casant els amistançats. Cal dir que s'havia enviat una dispensa a Roma i afegir que l'esquema genealògic falta de rigor científic. Fins i tot semblaria que hi hagi una errada.

Ara bé, el document presenta un doble interès onomàstic i històric i planteja a l'historiador algunes qüestions :

- el control de l'Església, en aquest cas el control d'un rector zelós (potser gelós ?) a partir d'una denúncia, de fet una xafarderia., *avia hoyt a dir a una dona diu Barnat jaume.*

- una llibertat de circulació malgrat o a causa d'una nova frontera que passa al coll d'Ares i separa dos pobles units d'ençà una pila d'anys. Té a veure el fet fronterer amb la conducta dels amistançats ? o cal prendre només en compte la línia divisòria de terme, o sigui el canvi de parròquia ?

Una altra qüestió es planteja també : la llibertat sexual dels joves d'aquell temps malgrat la vigilància del clergat a tot arreu.

El 1670 a Vilallonga dels monts el bisbe català (el darrer a Catalunya Nord) Vicent Margarit mana *que en la celebratio dels matrimonis los que y assistiran no digan paraules desonestas, injurioses ni malsonants dins la iglesia ni fora de ella.* Potser resta d'aquella època el record vallespirenc del vot col·lectiu fet en aquest segle encara per l'assistència a l'ajuntament : *Que se fassi, Que se fassi ! sobreentès l'acte sexual sense el qual no seríem aquí ni hi hauria onomàstica.*

En conclusió, ja veiem que la col·laboració del filòleg i de l'historiador pot ésser molt profitosa. L'onomàstica esdevé cada dia més una ciència social pluridisciplinària a la qual participa també la història. Pel no especialista que sóc, l'onomàstica ja no és una ciència austera com ho pensava abans però una ciència de vida ja que els noms de persones (marits, mullers, rectors, testimonis) i els noms de lloc (*la creu del padro a Prats de Molló*) ens ofereixen a qui sap llegir i fer investigacions un concentrat de vida.

